

SÁMUEL MÁSODIK KÖNYVE

- Novák József -

Mikor íródott, ki írta, kinek, milyen történelmi helyzetben?

- **Amint** a Sámuel első könyvénel is láttuk, az eredeti héber kánonban, Sámuel első és második könyve, egynek számított. A könyv kettéválasztása után, a második könyv megtartotta eredeti nevét, így lett Sámuel második könyve.
- **Mivelhogya** a zsidó tradíció és a konzervatív biblikus teológusok egyaránt, az 1Sám.1-24. szerzőségét Sámuelnek tulajdonítják, és mi is ezt elfogadjuk, és hogy Sámuel halála után, a könyvet az 1Krón. 29,29 szerint, **Nátán és Gád próféták folytatták**, nyilvánvaló, hogy a Sámuel második könyv, eme két próféta szerzeménye.
- **Ilyen értelemben** a könyvet közvetlenül a történések után írhatták, a könyv befejezése pedig, valószínű, hogy Salamon uralkodása idejére tehető (Salamon Kr. e. 970-től uralkodott). Valószínű azonban, hogy a szerzők írott forrásokat is felhasználtak, pl. a Jásár könyvét, amint láthatjuk, a 2Sám. 1,18-ban.
- **Ismételten** megemlítendő, hogy a **liberális bibliakritika**, teljesen elveti Sámuel szerzőségét, és a könyv megírásának időpontját jóval későbbre, a babiloni fogság idejére datálja, mely változat szerint, a szerzők teljesen ismeretlenek.
- **De mi** a szerzőség első változatát tartjuk hitelesebbnek, ebben az értelemben tehát, a könyv Izráel népe részére íródott, amikor Dávid király hatalma stabilizálódott, és egy egységes, erős királyságot tudott átadni fiának, Salamonnak.

Mi volt a könyv megírásának eredeti célja?

- **Lévéen**, hogy Sámuel második könyve az elsőnek a folytatása, megismételhetjük, hogy a könyv egyrészt, a Kr.e. első ezredforduló környéki **események megörökítését** célozta meg.
- **Másrészt** azonban, a szerzők rá akarnak világítani **Dávid királyságára**, amely nem a nép által kezdeményezett sauli királyság folytatása, hanem egy teljesen új, az Istentől való függőség alapjára épített hatalom, egy olyan királyság, amely visszatér a **teokrácia elvéhez**, amikor Jahweh Izráel igazi királya, Dávid pedig csupán földi képviselője.
- **Ez megfigyelhető** Dávid magatartásában: imádkozott az Úrhoz, amikor válságos helyzetekben volt (1Sám. 23,2,10-12), imádkozott uralkodása kezdetén (2Sám.2,1), és várt Isten döntéseire, amikor üldözték, és jogtalanul megátkozták (2Sám.16,5-12).

A könyv vázlata

Dávid felemelkedése

1-12.

- Saul halálának híre. 1:1-16
- Dávid siratóéneke 1,17-27
- Dávid, király Hebrónban. 2:1-7.
- Isbóset, Izráel királya. 2:8-11.

Polgárháború

2,12-4,12

- Abnér és Joáb csatája. 2:12-32.
- Abnér átáll Dávidhoz. 3:1-21
- Joáb meggyilkolja Abnért. 3:22-39.
- Isbóset meggyilkolása. 4:1-12.

Dávid egész Izrael királya

5,1-6,23

- Dávidot királlyá kenik az egész Izráelen. 5:1-6.
- Jeruzsálem, Izráel fővárosa. 5:6-15.
- A filiszteusok leverése. 5:17-25.
- A szövetség ládáját Jeruzsálembe viszik. 6:1-23

A dávidi szövetség

7,1-29

- Dávid óhaja. 7:1-3.
- Isten ígéretei. 7:4-17.
- Dávid válasza. 7:18-29.

A birodalom kiterjesztése és megszilárdítása

8,1-10,19

- Dávid győzelmei. 8:1-14.
- Dávid tisztviselői. 8:15-18
- Dávid és Mefibóset. 9:1-13.
- Háború az arámokkal. 10:1-19

Dávid bűnbeesése.

11,1-27

- A házasságtörés. 11:1-5.
- A gyilkosság. 11:6-25.
- A bűnös megoldás. 11:26-27.

Dávid nyomorúsága

12-24.

Az Úr ítélete

12,1-12,31

- Nátán példázata. 12: 1-6.
- Az ítélet kihirdetése. 12:7-14.
- A gyermek meghal. 12:15-23
- Vigasztalás, Salamon születése. 12:24-25.
- Rabba bevétele. 12:26-31.

Nyomorúság Dávid családjában.

13,1-19,9

- Amnón és Támár. 13:1-22
- Absolon megöleti Amnónt. 13:23-39

- Joáb közbenjár Absolonért. 14:1-20
- Absolon hazatér. 14:21-33.
- Absolon lázadása. 15:1-12
- Dávid menekül. 15:13-37
- Cíbá Dávidhoz pártol. 16:1-4.
- Simei szidalmazása. 16,5-14
- Absolon bevonul Jeruzsálembe. 16:15-23.
- Ahitófel tanácsa megghiúsul. 17:1-23
- Dávid Mahanaimban. 17:24-29.
- Absolon halála. 18:1-32.
- Dávid gyásza. 19:1-9.

Nyomorúság az országban

19,10-24,25

- Az összhang helyreállítása az országban. 19:10-44.
 - Seba lázadása. 20:1-22
 - Dávid tisztviselői. 20:23-26.
 - Három éves éhínség. 21: 1-14
 - Újabb filiszteus háború. 21:15-22.
 - Dávid éneke. 22:1-51
1. szakasz: Dávid kifejezi bizalmát az Úrban,
 2. szakasz: Isten dicsőítése, aki oltalmat, ad
- Dávid utolsó szavai. 23:1-7
 - Dávid vitézei. 23:8-39
 - A népszámlálás. 24:1-25

A bibliai kijelentésben, milyen szerepet tölt be?

- **Sámuel második könyve** az elsőnek a folytatása. A történet fonala ott folytatódik, ahol az első könyv abbahagyta.
- **Amint** az első könyvnél is említve volt, Sámuel teljes könyve a héber kánon második részébe, a „korai próféták” csoportjába volt sorolva, mert habár történeti eseményeket ír le, ezeket prófétai szemszögből vizsgálja.
- **A Septuaginta** fordítás, mint tudjuk, a könyvet kettéválasztotta és a történeti könyvek közé sorolta, melyet a többi fordítás is átvett.
- **Sámuel** második könyve kizárólag **Dávid király uralkodásának** főbb mozzanatait örökíti meg **(i.e. 1010-970)**.
- **Amint** azt láttuk az előzőekben is, a Józsué, Bírák, Sámuel, Királyok könyvek csoportja, a Deuteronomium (második törvénykönyv) szellemében íródott egyetlen történeti műnek van tekintve.
- **Ebben az összefüggésben**, a szerző(k) annak a tudatában van, melyre az olvasót is el akarja juttatni, hogy Izráel Istene a történelem Ura, a Mindenség Királya. Ő határozza meg és irányítja az emberek és a népek sorsát. Az események ok-okozati összefüggésbe vannak állítva, és így az emberi tényező a maga valóságában van bemutatva, annak hibáival, és bűneivel.
- **Így ki van emelve** Isten hatalma és nagysága azáltal, hogy a történések az engedelmesség és engedetlenség, valamint az áldás és ítélet összefüggésében vannak bemutatva.
- **Ezáltal** az olvasót alázatra vezeti, hódolatra készíti, bemutatván, hogy a legnagyobb mélységekből is, a hit és engedelmesség által van kivezető út.

- **Ezen** deuteronomikus szemlélet alapján mondhatjuk, hogy Izráel történelmének e szakasza, fontos része Isten országa történetének, Isten üdvtervének, felismerhetjük, hogy Dávid az igazi Király útegyengetője és hírnöke.

Hol találhatóak utalások erre a könyvre, más helyen a bibliában?

- Az 1Kir. 2,5, 2,32-ben, utalás van Joáb gyilkosságaira, aki megölte Abnért, Saul volt hadvezérét (2Sám. 3,27), valamint Amászá, a Joáb helyett kinevezett hadvezért (2Sám. 20,10).
- 1Kir. 2,26-ban utalás van, Ebjátár pap Dávidnak tett szolgálataira (2Sám. 15,24).
- 1Kir. 2,8,36-46-ban, utalás van a 2Sám.16,5-13-ban leírt eseményekre, amikor Simei szidalmazza Dávidot.
- 1Kir. 2,7-ben utalás van, a gileádi Barzillaj, a menekülő Dávid iránti jóindulatára, aki ellátta élelemmel (2Sám.17,27-29).
- 1Krón. 11,4-8, Apcsel. 7,45-ben utalás van Jeruzsálem elfoglalására (2Sám. 5,6-8).
- 1Krón. 14,1, párhuzamos a 2Sám. 5,11-el, leírja Dávid kereskedelmi kapcsolatait Hírámmal, Tirusz királyával
- 1Krón. 3,1-4, párhuzamos a 2Sám. 3,2-5-el, felsorolja Dávid Hebronban született fiait.
- 1Krón. 3,5-9, párhuzamos a 2Sám. 5,14-16-el, felsorolja Dávid Jeruzsálemben született fiait.
- 1Krón. 11,1-3, a 2Sám. 5:1-3-al párhuzamos, beszámol Dávid felkenetéséről Hebronban.
- 1Krón. 11,10-47, a 2Sám. 23,8-39-el párhuzamos, Dávid hőseit sorolja fel.
- 1Krón. 14,8-ban párhuzamos a 2Sám. 5,17-el, leírja, a Dávid elleni első filiszteus hadjáratot.
- 1Krón. 14,12, a 2Sám.5,18-21-el párhuzamos, leírja, a Réfaim-völgyi csatát a filiszteusokkal.
- 1Krón. 13,1-14, a 2 Sám.6,1-11-el párhuzamos, leírja, a frigyláda elszállítását Kirját-Jeárimból.
- 1Krón. 15,25-29, a 2Sám.6,12-16-al párhuzamos, leírja a frigyláda elszállítását az Óbéd-Edom házából Jeruzsálembé.
- 1Krón. 17,1-27, a 2Sám.7,2-29-el párhuzamos, tájékoztat Dávid templomépítési szándékáról, és a dávidi szövetségről.
- 1Krón. 18,1-17, a 2Sám. 8,1-18-al párhuzamos, leírja Dávid háborúit.
- 1Krón. 19,1-19, a 2Sám. 10,1-9-el párhuzamos, leírja a háborút az arámok ellen.
- 1Krón. 20,1-3, a 2Sám. 12,26-31-el párhuzamos, leírja Rabbá bevételét.
- 1Krón. 20,4-8, a 2Sám. 21,18-22-vel párhuzamos, leírja, az újabb csatákat a filiszteusokkal.
- 1Krón. 21,1-28, a 2Sám.24-el párhuzamos, leírja a népszámlálást, és annak következményeit.
- Zsolt. 78,71-ben, utalás van Dávid ifjúságára, amikor a juhokat őrizte (2Sám.7,8)
- Zsolt. 78,72-ben, utalás van Dávid pásztorküldetű uralkodására (2Sám.8,15).
- Zsolt 3,1 megjegyzi, hogy a zsoltár akkor született, amikor Dávid menekült Absolon elől (2Sám.16).
- Zsolt 18. szinte teljes egészében meg van ismételve a 2Sám. 22-ben.
- Mt. 1,6-ban, utalás van Salamon születésére (2Sám.12,24).

Az üdvtörténetben milyen helyet tölt be?

- **A Sámuel második** könyvének központi gondolata, **a dávidi szövetség**. Amint ismerjük, Isten nyolc szövetséget kötött az emberiséggel, illetve Izráel népével: az édeni szövetséget, az ádámit, a Nóéval kötött szövetséget, az ábrahámit, a mózesit, a palesztinait, a dávidit és az új szövetséget.

- **A fentiek közül**, két szövetség, az édeni és a mózesi feltételes, a többi hat pedig feltétel nélküli szövetség.
- **A dávidi szövetség** tehát, Izráel népének fejedelmével, Dáviddal kötött, és feltétel nélküli szövetség.

2Sám. 7.11/b-16;

„Azt is kijelentette neked az ÚR, hogy az ÚR akarja a te házadat építeni. Ha majd letelik az időd, és pihenni térsz őseidhez, fölemelem majd utódodat, aki a te véredből származik, és szilárddá teszem az ő királyságát. Ő épít házat nevem tiszteletére, én pedig megerősítem királyi trónját örökre. Atyja leszek, és ő a fiam lesz. Ha bűnt követ el, megfenyítem férfihoz illő bottal és embereknek kijáró csapásokkal. De nem vonom meg tőle szeretetemet, ahogyan megvontam Saultól, akit eltávolítottam előled. Így a te házad és királyságod örökre megmarad, és trónod örökre szilárd lesz.”

A szövetség tartalmaz néhány megkülönböztetett elemet:

Izráel trónjának megerősítése

- Eddig a monarchia, Izráel népének vétkes követelése volt. Mostantól azonban, Izráel trónja Istentől rendelt intézményként lesz számontartva.

Örök dinasztia ígérete

- Dávidnak három dolgot ígér az Úr: házat, amely egy folytonos vérvonalat jelent, egy trónt, ami a királyi jog gyakorlását jelenti, és egy királyságot, ami a hatalom gyakorlásának a területéről szól. És ezen ígérek „örökre” szólnak.

A messiási program meghirdetése

- **A fenti három** elem örökkévalósága arra utal, hogy a végső beteljesedés a Messiásban lesz. A dávidi szövetség, a messiási ígérek negyedik lépcsőfokát jelenti.
- **Az Ádámnak** tett ígéret szerint, a Messiás az emberiség bármely részéből jöhetett; az Ábrahámnak tett ígéret szerint történt egy szűkítés, hogy a Messiás Ábrahám magvából, azaz Izráel nemzetségéből származhat; Jákób kimondott áldása révén, a Messiás, a Júda törzséből fog jönni, most pedig, meg van nevezve a család, melyben megszületik majd a Messiás: Dávid háza.
- **Mondatjuk** tehát, hogy a dávidi szövetség kulcsfontosságú, Istennek az emberiségre vonatkozó tervének megértésében.

Az Ószövetségi irodalom, hogyan mutat Jézus Krisztusra?

- **Az Ószövetség**, mint már több ízben is láthattuk, **előképekben**, mintául szolgáló bibliai személyek által, valamint prófétai kijelentésekben mutat rá a Messiásra, Jézus Krisztusra.
- **Amint** az előző fejezetben láttuk, a dávidi szövetség egyben messiási prófécia is, melyben ki lett jelölve, hogy a **Messiás „Dávid Fia”** lesz.
- Aztán, a Sámuel első könyvében láttuk, hogy Dávid a pásztorfiú, hogyan jelképezi a Messiást, mint a **Jó Pásztor**.
- **A második könyvben Dávid**, „**az Úr szíve szerint való ember**”, aki Betlehemben született, hasonlóan, mint eljövendő NAGY FIA, és ifjúsága csendes ismeretlenségben telt, ugyanúgy mint a Názáretié, most királyként mutat előre a Messiásra, annak uralkodására.

- **Dávidnak** Istentől való függősége, igazságossága, hatalma, a béke, amit megteremtett Izráel részére a folyamatos harcok után, mind-mind rámutatnak a Messiásra, akiről később Ézsaiás így prófétál:

Ézs. 9,5-6;

„Mert egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk. Az uralom az ő vállán lesz, és így fogják nevezni: Csodálatos Tanácsos, Erős Isten, Örökkévaló Atya, Békesség Fejedelme! Uralma növekedésének és a békének nem lesz vége a Dávid trónján és országában, mert megerősíti és megszilárdítja törvénnyel és igazsággal mostantól fogva mindörökké. A Seregek URának féltő szeretete viszi véghez ezt!”

Milyen előképek vannak a könyvben, amelyek az újszövetségi időkben teljesedtek be?

A templom

- **Az előző** fejezetekben bemutatott messiási előképen túl, a könyv 7. fejezetében, látjuk, hogy Dávid szívében vágy születik, hogy az **Úrnak templomot építsen**.
- **Első ízben**, Nátán próféta bátorítja, hogy tegyen meg mindent, ami szándékában van. Ám az Úr később szól, hogy a fia fog majd templomot építeni. Dávid ugyan mindent előkészített a templom építése érdekében, de a Templomot, Salamon építette meg.
- De amint István védőbeszédéből is tudjuk,

ApCsel. 7,48-49;

„a Magasságos azonban nem emberkéz alkotásaiban lakik, ahogyan a próféta mondja: A menny az én királyi trónusom, a föld pedig lábam zsámolya. Miféle házat építhetnél nekem - mondja az Úr; vagy hol van az én nyugalmam helye?”

Ef. 2:20;

Mert ráépültetek az apostolok és a próféták alapjára, a sarokkő pedig maga Krisztus Jézus, akiben az egész épület egybeilleszkedik, és szent templommá növekszik az Úrban, és akiben ti is együtt épültök az Isten hajlékává a Lélek által.

1 Kor. 3,16;

„Nem tudjátok, hogy ti Isten temploma vagytok, és az Isten Lelke bennetek lakik?”

- **Tehát** a könyvben láthatjuk, hogy Dávid és a választott nép minden bűne és nyomorúsága ellenére Isten temploma készül és épül a világban, és ez a Templom a maga valóságában, a Krisztus Gyülekezetében, és a keresztény hívőkben teljesedik be.
- **Másrésről**, az a kijelentés, hogy *„az ÚR akarja a te házadat építeni”* (7,11/b), újszövetségi beteljesedést nyer, Pál szavai szerint: *„ha földi sátorunk összeomlik, van Istentől készített hajlékunk, nem kézzel csinált, hanem örökkévaló mennyei házunk”* (2Kor. 5,1), vagyis, az a szellemi test, amelyet az Úr is kapott feltámadásakor, és mi is meg fogjuk kapni.
- **Egy másik kép**, amit látunk a 6. fejezetben, hogy Dávid amikor viszi a frigládát Jeruzsálembe, főpapi ruhát visel (gyolcs efódot), és főpapi teendőket is végez: áldozatokat mutat be, megáldja a népet a Seregek Urának nevében (feltehetően az ároni áldásról van szó: IV. Móz 6,22–27), és áldozati közösséget rendez: mindenkinek ad lepényt, húst, mazsolás kalácsot.
- Itt Dávid mint **pap és király** mutatkozik be, elővetítve első sorban a **Melkisédek rendje szerinti főpapot**, a Krisztust (Zsid. 6,20/b), aztán pedig a megváltottak királyi papságát.

1Pét.2,9 ;

„Ti azonban választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet vagytok, Isten tulajdonba vett népe, hogy hirdessétek nagy tetteit annak, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket;”

Jel. 5,9/b-10;

„Méltó vagy arra, hogy átvedd a könyvet, és feltörd annak pecsétjeit, mert megöletted és véreddel vásároltad meg őket Istennek minden törzsből és nyelvből, minden nemzetből és népből; és királysággá és papokká tetted őket a mi Istenünknek, és uralkodni fognak a földön.”

- **Ugyanezt** vetíti előre, a 2Sám.8,18/b is: *„Dávid fiai is papok voltak.”*

Mi a fő mondanivalója, az utolsó időkben élő keresztények számára?

- **A Szentírás** hitelességét, az is bizonyítja, hogy a főszereplőket, a maguk valóságában mutatja be, azok gyengeségeivel és bűneivel. Így találkozunk, a könyv 11. fejezetében, Dávid megesésével, házasságtörésével és gyilkosságával.

- **Látjuk**, hogy Isten előtt **nincs személyválogatás**, választottját ugyanúgy kérdőre vonja eltitkolt bűneiért, mint bárki mást. A 12. fejezetben, Isten kideríti a bűnöket Nátán prófétán keresztül, és Dávid, saját maga felett mondj ítéletet, a próféta által elmondott példázatra válaszként: *„A bárányért négyszer annyit kell fizetnie”* (12,6).

- **Valóban** négyszer annyit fizetett, mert bűne, négy gyermekének életébe került: az újszülöttébe, Amnónéba, Absolonéba, Adóniájéba.

A könyv üzenete világos: a bűnnek ára van

- **A bűnnek mindig ára van**, amelyet ki kell fizetni. Dávid bűne Betsabéval, és Úriással, maga után vont az ítélet gyötrelmét. Egy pillanatnyi tévelygés, sok évi szenvedéshez vezetett.

- **Dávid vétke** nem volt személyes ügy. Bűnével okot adott Isten ellenségeinek a gyalázkodásra, az Úr neve szidalmazására. Isten igazságossága kivételezés nélkül alkalmazva van, mindazokra akik vétkeznek, bármilyen „státuszban” lennének is az Úr színe előtt, mert Istennél nincs személyválogatás az ítéletben. Sőt:

3 Móz.10,3 ;

akikre sokat bízott, azoktól sokat vár, és az Úr a hozzá közelállókon mutatja meg szentségét

- **De ugyanakkor** látjuk a **kegyelem** megnyilvánulását is, az ítéletben. Dávid beismeri bűnét, megalázkodik Isten előtt, az Úr pedig kegyelmet ad neki:

2 Sám. 12,13;

„Akkor ezt mondta Dávid Nátánnak: Vétkeztem az ÚR ellen! Nátán így felelt Dávidnak: Az ÚR is elengedte vétkeidet, nem halsz meg.”

- **Pál apostol** figyelmeztetése, minden bizonnyal, vonatkozik erre az esetre is.

1Kor. 10,11-12;

„Mindez pedig példaképpen történt velük, figyelmeztetésül íratott meg nekünk, akik az utolsó időkben élünk. Aki tehát azt gondolja, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék!”

Milyen hitvédői (apologetikai) szempontok fedezhetők fel a könyvben?

- **A 7,21-24-ben**, látjuk Dávid hálaadó imáját, a szövetségért melyet az Úr kötött vele. Ebben, Dávid beszél Isten nagyságáról, hatalmáról, létezéséről, mint egyedüli Isten, Izráelnek Istene:

2 Sám.7,22;

„Ezért vagy te oly nagy, Uram, ó, URam! Senki sincs hozzád fogható, sőt nincs is rajtad kívül Isten, egészen úgy, ahogyan hallottuk fülünkkel.”

2 Sám.7,24;

Így erősítetted meg magadnak népedet, Izráelt, hogy örökké a te néped legyen, te pedig, URam, az Istenük lettél.

- **A 22. fejezetben**, Dávid énekében, költői kérdésben bizonyítja, hogy az Úr az egyedüli Isten, aki egy Élő Isten:

2 Sám.22,32;

„Van-e Isten az ÚRon kívül, és van-e kőszikla Istenünkön kívül?”

2 Sám.22,47;

Él az ÚR, áldott az én kősziklám, magasztaltassék Isten, szabadító kősziklám!

Kidolgozandó házi feladat a hallgatónak:

- Elemezni a dávidi szövetséget, és megnevezni, hogy melyek azok az ígérek, amelyek már beteljesedtek és mikor, valamint mely ígérek még várnak a beteljesülésre.